

Notitie stedenbouwkundige context ontwikkelingsplan Vijverweg 14

Middels deze notitie wil ik als stedenbouwkundige namens de ontwikkelende partij van het project aan de Vijverweg 14 enkele kanttekeningen plaatsen bij de inspreeknotitie d.d. 12 januari 2016 van Stichting Ons Bloemendaal, betreffende de herontwikkeling van de Vijverwegkerk. Als onderdeel van het participatieproces hebben wij de voorzitter van stichting Ons Bloemendaal, tevens woonachtig aan de Vijverweg, uitgenodigd om van gedachten te wisselen over de voorstellen die wij ontwikkeld hebben voor deze plek. We betreuren het dan ook dat de stichting besloten heeft na deze kennismaking haar eerste indrukken aan de commissie grondgebied te sturen in plaats van inhoudelijk in gesprek te gaan met ons. Niet in de laatste plaats is dat ingegeven door het feit dat wij bedenkingen hebben bij de analyse van de stichting. Wellicht dat deze notitie voor de stichting aanleiding vormt alsnog in overleg te treden met ons.

De locatie aan de Vijverweg wordt gekenmerkt door een gelaagde opbouw van historische transformaties en dynamiek. In een periode van een aantal eeuwen is Hartenlust uitgegroeid tot een landgoed van om en nabij 40 hectare dat zich aan het eind van de 19^e eeuw uitstrekte van de Delft (de huidige westelijke randweg) tot aan de Bloemendaalseweg. Begin 20^e eeuw is het landgoed verkocht en in delen uitgegeven om ruimte bieden aan de moderne tijd, in de vorm van een spoorlijn, het station en woonbebouwing voor forensen. Grote delen van het huidige Bloemendaal zijn ontstaan op gronden die ooit als landgoed in gebruik waren.

Vandaag de dag zijn de rudimenten van het landgoedverleden van Bloemendaal terug te vinden in de vorm van gebouwen en landschapsfragmenten, zoals bijvoorbeeld de Villa Hartenlust en delen van de Vijverpartij waaraan de Vijverweg haar naam ontleent. De contouren van de voormalige landgoederen zijn niet of nauwelijks te herkennen en lagen ook in vroeger tijden niet vast. Het dorp presenteert zich ondanks de grote variatie aan architectuur, typologie, maat en schaal als een pluriform, maar samenhangend gebied. Het groen, in de vorm van lommerrijke, diepe voortuinen, erfafscheidingen en laanbeplanting is de grote verbindende factor in Bloemendaal.

Ter plaatse van het voormalig landgoed Hartenlust is begin vorige eeuw ruimte gezocht voor uitbreiding van functies waar op dat moment behoefte aan bestond. Behalve grondgebonden woningen betrof dit ook andere gebouwen en functies zoals de Hartenlust Mavo, de voormalige Montessorischool (Vijverweg 27), de Bornwaterschool et cetera. Ook zijn er in de loop van de tijd ter plekke van het voormalige landgoed appartementen gerealiseerd, op de kruising van de Vijverweg met de Bloemendaalseweg. Het hoofdgebouw van landgoed Hartenlust is momenteel in gebruik als kantoor, nadat het in het verleden dienst gedaan heeft als hotel en woonhuis. De Vijverwegkerk zelf, tenslotte, getuigt eveneens van de veelvormigheid van het dorp en een traditie van typologische en functionele differentiatie.

Het voorgestelde appartementengebouw op (cultuur)historische en typologische gronden te diskwalificeren als afwijkend en ongepast, zoals gebeurd in de inspreeknotitie van Stichting Ons Bloemendaal, getuigt dan ook van een selectieve lezing van de geschiedenis. Het woongebouw dat wij graag willen realiseren sluit aan bij de beschreven pluriforme en dynamische traditie waarin gebouwen en plekken in de loop van de geschiedenis van gedaante en van functie wisselen. In de structuurvisie is terug te lezen dat er in Bloemendaal behoefte is aan woningen; voor starters en voor doorstromers, voor ouderen en voor jongeren. De ligging tussen station centrum vormt een belangrijk reden voor de gemeente om juist hier deze functie te willen situeren. In de reacties vanuit het publiek en vanuit bewoners uit de straat horen wij de behoefte aan woningen ook concreet terug.

Gelet op het voorgaande zou de beoordeling van het voorstel zich in onze ogen dan ook moeten richten op de ruimtelijke inpassing en niet op de gebouwtypologie of functie. In overleg met de gemeentelijk stedenbouwkundige is uitgebreid gestudeerd op deze ruimtelijke inpassing. Op basis van ontwerpend onderzoek is door de gemeente een aantal spelregels ontwikkeld, waaraan het voorstel ook voldoet. Deze regels maken dat het gebouw compositorisch ondergeschikt is aan de Villa Hartenlust en de Hartenlustmavo. Ook is gelet op de ruimtevorming en het beeld vanaf de straat. De voorgevel bevindt zich op de rooilijn van het huidige kerkgebouw en blijft in hoogte onder de huidige voorgevel. De zichtas richting het hoofdgebouw van Hartelust is gerespecteerd, doordat het gebouw op dezelfde afstand tot de entreelaan gesitueerd is (10 meter) als in de huidige situatie het geval is. Aan de oostzijde, tenslotte, wordt vijf meter ruimte gelaten tot aan de erfrens, waar het gebouw nu tot op deze grens is gebouwd. Kortom, er is wel degelijk sprake van een zorgvuldige inpassing.

De vraag of er sprake is van een bijzondere architectonische ontwikkeling, zoals opgeroepen door de stichting, zal door verschillende mensen verschillend beantwoord worden. Wij zouden er dan ook voor willen pleiten dit oordeel over te laten aan de deskundigen van de welstandscommissie. Uiteraard staan wij regelmatig met hen in contact. De mix van architectonische stijlen die te vinden is rondom de locatie vormt vanuit cultuurhistorisch perspectief geen legitimatie voor een historiserende of specifieke bouwstijl, maar eerder een pleidooi voor kwaliteit en autonomie. Het is om die reden dat wij opteren voor een eigentijds gebouw. Deze inzet, alsmede de keuze voor natuursteen, is in het overleg met de welstandscommissie als zodanig niet op bezwaren gestuit. Zoals wij ook de omwonenden hebben meegegeven laat dit onverlet dat wij in de verdere uitwerking van het gebouw graag met de omgeving in overleg treden over zaken als architectonische uitstraling en materialisering. De ruimte voor dit overleg is ook aanwezig aangezien we – wat deze zaken betreft - nog aan het begin van het proces staan. Wij zijn dan ook van mening dat er kansen liggen om in gezamenlijkheid te komen tot een fraai en fijnzinnig gebouw.

Behalve de architectuur speelt de landschappelijke inpassing een belangrijke rol in het voorkomen en de integratie van het gebouw in de omgeving. Ook hieraan zal nog volop ontworpen worden en waar nodig het overleg gezocht. Het groen - in de vorm van lommerrijke, diepe voortuinen en laanbeplanting is de grote verbindende factor in Bloemendaal. Om aan deze traditie een bijdrage te leveren voorziet ons ontwerp in een royale groene tuin rondom het gebouw, een fraaie lage haag aan de voorzijde en de aanplant van nieuwe bomen langs de Vijverlaan. De effecten hiervan zullen navenant groot zijn aangezien aan de overzijde van de straat de royale voortuinen en laanbeplanting ontbreken, de erfscheiding ter hoogte van de Hartenlustmavo ontbreekt en ook het huidige voorterrein van de kerk geen kwalitatieve bijdrage levert aan de groene karakteristiek. Voor ons staat daarmee vast dat er zonder meer sprake zal zijn van verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

Mark van der Heide

28 januari 2016